

MUHTASAR KAFİYE

KELİMENİN KISIMLARI

İSİM, FİİL, HARF

İsmin Tarifi ve Hususiyetleri

Lam, Harfi Cer ve Tenvin'in dahil olması, İsmın Müsnedin ileyh ve Muzaf olması

MUREBİN NEVİLERİ

Müfret Munsaríf, Cemi Mükesseri Munsaríf

- Haleti Raf'ı Zamme
- Nasbı Fetha
- Cerri Kesre iledir. رجال – ديز gibi.
Gayrı Munsaríf.
- Haleti Raf'ı Zamme
- Nasbı ve Cerri Fetha iledir.
Cem'i Müennes Salim
- Haleti Raf'ı Zamme
- Nasbı ve Cerri Kesre iledir.
Esmâ-i Sitte-i Mu'telle.
- Haleti Raf'ı 'و'
- Nasbı 'ا'
- Cerri 'ي' iledir.
Cemi Müzekker
- Raf'ı و
- Nasbı ve Cerri 'ي' iledir.

GAYRI MUNSARIF İLLETLERİ (tarifi nedir?)

Adil, Vasıf, Te'nis, Maarife, Ucme, Cemi, Terkip, Elif Nun Zaide, Vezni Fiil.

GAYRI MUNSARIFIN MUNSARIF OLMA SEBEBLERİ

- Şiir zarureti (İnzihaf, İnkisar, Kafiyeye riayet) Misalleri?
- Tenasüb (الالغواو السالس) gibi.

MERFUÂT

- Raf alâmetleri nelerdir, ve nerelerde bulunurlar?

Mamûl-ü Merfu'yu sayınız.

FAİLİN TARİFİ VE MEF'UL ÜZERİNE TAKADDÜM ETTİĞİ YERLER

1. Fail ve Mefulde lafzen i'rab ve karine olmadığı zaman. (ذ صرموسى عيسى) .ibig
2. Fail Fiile muttasıl zamir olursa. (زيد ذ صر) .ibig – ادیز ترصن
3. Failin mef'ulu ال dan sonra vaki olursa. (اورمع ال ادیز برض ام) gibi.
4. Failin Mef'ulu ال manasından sonra vaki olursa. (اورمع ديز برض امنا) gibi

MEF'ULUN FAİL ÜZERİNE TAKADDÜM ETİĞİ YERLER

1. Faile Meful zamiri bitiştigi zaman. (ضرب زيد دا غلامه) gibi.
2. Fail ال dan sonra vaki olursa. (ديز ال اورمع برض ام) gibi.
3. Fail ال manasından sonra vaki olursa. (ديز اورمع برض امنا) gibi.
4. Fail gayrı muttasıl olup, meful fiile muttasıl zamir olursa. (ديز كبرض) gibi.

TENAZU NE DEMEKTİR, KAÇ YERDEDİR?

İki fiilin kendilerinden sonra gelen ismi zahirde amel etme hususundaki ihtilaflardır. Üç yerde olur.

1. Failde (ديز ينمركا او ينرض) gibi.
2. Mefulde (ادیز تسمركا وتبرض) gibi.
3. Hem Failde hem de Mefulde olur. (ادیز تبرض و ينمركا) gibi.

MÜBTEDANIN TARİFİ NEDİR? HABER ÜZERİNE TAKADDÜM ETTİĞİ YERLER

1. Mübteda sadrı kelam vaki olan şeye şamil olursa. (كئوبانم) gibi
2. Mübteda ve Haber Maarife olurlarsa. (قلطنملا ديز) gibi.
3. Mübteda ve Haber Umumîlikte ve Hususîlikte müsavi olurlarsa. (ضل منك افضل مني فا) gibi.
4. Haber Mübteda için fiil olursa. (ماق ديز) gibi.

HABERİN MÜBTEDA ÜZERİNE TAKADDÜM ETTİĞİ YERLER

1. Müfret Haber sadrı kelam vaki olan şeye şamil olursa. (ديز نيا) gibi.
2. Haber Mübteda'nın Mübteda lığını sahihleyici olursa. (لجر رادلا ف) gibi.
3. Mübteda'da Haberın Müteallığı için zamir olursa. (ادبزا اهلثم قرمتال ىلع) gibi.

4. Eđer Haber .ibig (ع ندد اذك قءام) .asrulo rebah ned أن

HABERE ف NIN DUHULUNÜN CAİZ OLDUĞU YERLER

Kendisinde şart manası bulunan Mübtedalar. Bunlar kendisine fiil cümlesi veya zarf cümlesiyle sıla getirilmiş isimlerdir. Veya fiil ve zarf cümleleriyle sıfatlanmış nekrelerdir.

1. Mübteda file sıralanmış isim olursa. (مهرد هلف ینیتأی یدلا) gibi.
2. Mübteda zarf ile sıralanmış isim olursa. (مهرد هلف رادلأ یف یدلا) gibi.
3. Mübteda fiil ile vasıflanmış nekre olursa. (مهرد هلف ینیتأی لجر لك) gibi.
4. Mübteda zarf ile vasıflanmış nekre olursa. (مهرد هلف ینیتأی لجر لك) gibi.

Tenbih: ve تیل bil ittifak ف nin duhulüne mani olurlar. Niçin?

MÜBTEDANIN TARİFİ VE HAZFİ

1. Cevazen olur. (هللاو لالهلا اذه یا هللاو لالهلا) gibi.
2. Vucuben olur. Bu medih veya zem kasdıyla sıfat raf kılınarak mevsufundan kesildiği zamandır. (الحمد لله وه یا / ديز لجال م عن) gibi. Ve mahsus mahzup bir mübtedanın haberidir diyenlere göre (ای هو اهل الحمد زي د) gibi.

HABERİN TARİFİ VE HAZFİ

Cevazen olur. Bu durum mahzup olan haberin makamına başka bir kelime kaim olmadığı zamandır. (ای واقف) .ibig (ع بسلا اذاف تجرخ)

Vucuben olur. Bu durum mahzup olan haberin makamına başka bir kelime kaim olduğu zamandır. Bu da dört yerdedir.

- لولا dan sonra gelen Mübteda nın haberi, umumi fiillerden olursa vucuben hazf edilir, çünkü الول nın cevabı haber makamına kaimdir. (كذا) .ibig (موجد rebah fuzhaM .rıdzfal .ن الكل ديز الول)
- Kendisinden sonra hal gelen ve faile veya mefule veya her ikisine birden nispet edilen, sureten mastar olan veya mastar tevilinde olan her Mübteda dır. (ای حاصل قءام ما) g المئاق اديز ىبرض)
- Haberi mukarenet manası taşıyan ve üzerine عم manasındaki و ile bir şey atfedilen her Mübteda dır. (ای مقرون مع ضد يع ته) .ibig (اهتخيضو لجر لك)

- Haberi kaseem kendisi Muksemun bih olan her Mübteda dır.

ای ل عمرك ق سمي (.ibig .انك نل عفال لكرم عل)

MENSUBÂT

- Nasb alâmetleri nelerdir, ve nerelerde bulunurlar?

Mamül-ü Mensub'u sayınız.

MEF'ULU MUTLAK tarifi nedir, kaç kısımdır?

1. Tekit için olur. (اسولج تسولج) gibi.
2. Nev'i için olur. (جلست جلسة) gibi.
3. Adet için olur. (جلست جلسة) gibi.

MEF'ULU MUTLAK'IN FİİLİNİN HAZFİ

1. Karine kaim olduğu zaman Cevazen hazfedilir.

ای قدمت قدوما خير مقدم (.ibig .zinide hazi ilasim uB .مقدم ريخ)

2. Vucuben olarak hazfedilir. Bu semaen ve kıyasen olmak üzere ikiye ayrılır

- Semaen (= حمدا ای حمدت حمدا = جدعا ای جُدع جدعا = خيبة ای خاب الرجل خيبة = رعا ای رعاك الله رعا = سقيا ای سقاك الله سقيا = عجا با ای عجا بت عجا با)
- Kıyasen olur. Bu altı yerdedir. (Nurlu Minhalar)

1. Mef'ulu Mutlağın kendisinden haber olmayan isim üzerine dâhil olan nefi den veya nefi manasından sonra müsbet veya mükerrer olarak vaki olduğu yerde. (نفي من نفي) nefiyden sonra gelene misaldir. // سديرا سديرا - اد تسدير سديرا // lasim eneleg arnos nadnısanam yifen سديرا سديرا // dir. // اذنا سديرا سديرا سديرا سديرا سديرا سديرا .ridlasim enelide rarket سديرا سديرا سديرا سديرا سديرا سديرا

2. Evvel geçen cümlelerin manasının gayesini açıklamak için vaki olan mef'ulu mutlak . (فشذوا الوثائق فإما منا بعد) .

شکلindedir. ءِ اما تمنون منا بعد الشذ واما يفدون فدا gibi ibarenin aslı واما فداء

3. Azalarla yapılan bir iş olduğu halde kendisine bir şey benzetilsin diye mef'ulu mutlağın manasında olan bir isme ve o ismin sahibine şamil olan bir cümleden sonra vaki olan mefulü mutlak . (مررت بزید فاذا له صوت) .

شکلindedir. يصوت صوت حمار يصوت صوت حمار ibarenin takdiri صوت حمار

4. Başkasına ihtimali olmayan bir cümlelerin manası olarak vaki olan mefulü mutlak. (له علي الف درهم) .

شکلindedir. اعترف اعترافا takdiri اعترافا

5. Başkasına ihtimali olan bir cümlelerin manası olarak vaki olan mefulü mutlak. (حق حقا زيد قائم حقا) .

şeklindedir.

5. Tesniye olarak vaki olan mefulü mutlak. **سَعْدِيكَ سَلْبِيكَ** gibi. Takdirleri. **الْبُّ لَكَ الْبَابِيْنُ** ve **أَسْعَدُكَ إِسْعَادًا بَعْدَ إِسْعَادٍ** şeklindedir.

MEFULÜ BİH'İN TARİFİ VE FİİLİNİN HAZFI

Bazen Cevazen hazfedilir. Bu durum karine mevcut olduğu zamandır.

(اضربُ من اضربُ) **إِضْرِبْ زَيْدًا** diye cevap vermek gibi. Takdiri **إِضْرِبْ زَيْدًا** şeklindedir.

Bazende Vucuben hazfedilir. Bu durum dört yerdedir.

- 1- Semaen: **إِمْرَأُ وَنَفْسُهُ** gibi takdiri **أَتْرِكْ امْرَأً وَنَفْسَهُ** şeklindedir.
- 2- Münadadır: **يَا زَيْدُ** ای ادعو زيدا gibi.
- 3- Tefsir şartı üzerine amili hazfedilen M.bih: **مَتَبَرِّضْ اَدِيْزَ** gibi. Takdiri **مَتَبَرِّضْ اَدِيْزَ** şeklindedir.
- 4- Tahzirdir: Tahzir sakındırmak kaçındırmak demektir. **يَقِ الطَّرِيْقَ اِي الطَّرِ - اِيَاكَ وَالْاَسْدَ اِي بَعْدُ نَفْسِكَ مِنَ الْاَسْدِ** gibi.

MÜNADANIN TARİFİ VE İ'RABI

1. Müfret maarife olan münada raf olduğu şey üzere mebnidir. **يَا زَيْدُ** - **يَا زَيْدَانُ** gibi.
2. Kendisine Lam-ı İstiğase bitişen münada mecrurdur. **يَا لَزِيْدٍ** gibi. Yardım talep etmek manasındadır.
3. Kendisine Elif-i İstiğase bitişen münada fetha üzere mebnidir. **يَا اَدِيْزَ اِي** gibi 'he' harfi vakıf için eklenmiştir.
4. Bunların dışında ise mensuptur. (mebni değil!) **يَا اَطَالَ عَاجِدًا - يَا رَجُلًا - يَا عَبْدِاللهِ!** gibi.

MÜNADA'DA TERHİM

• Münada'da terhim caiz olup gayrisinde ise zaruret halinde caiz olur. Terhim tahfif için yapılır. Üç şartı vardır.

1. Münada; Muzaf, Müsteğase, Mendüp ve Cümle olmayacak.
2. Üç harf üzerine zaid olan Alem olacak.
3. Ta-i Te'nis li olacak. Misaller. **يَا ثَمُو اِي ثَمُوْدُ - يَا حَارُ اِي حَارُثُ** gibi.

MEFULÜ FİH KAÇ ÇEŞİTTİR?

Mefulü Fih dört çeşittir. (Nasb olmasının şartı **يَفِ** nin takdiridir.)

1. Zarfı zamanı müphem ارمد تتمص gibi.
2. Zarfı zamanı mahdut افطرت اليوم gibi.
3. Zarfı mekanı müphem جالست خذ لك ففك gibi.
(دون -لدى -بى سار -وراء -أمام -خلف -شمال -يمين -تحت -فوق)
4. Zarfı mekanı mahdut. Bu, ينف nin takdirini kabul etmez.
جالست فى الامسجد gibi.

MEFULÜ LEH DEN LAM'IN HAZFİ

(Nasb olabilmesinin şartı Lam'ın hazfidir.)

1. Mefulü leh illetli fiil'in faili için iş olacak. Yani mefulü leh ile illetli fiilin faili aynı olacak.
2. Mefulü leh illetli fiile vücutta yakın olacak. قعدت عن الحرب خُبئًا -ضربت زيدا تأديبا gibi.

MEFULÜ MEA'YA MİSAL

مالك وزيد دا .ibig -استوى الماء والخشبة

HAL'İN tarifi ve AMİLİ

1. Fiil زيدا قائماً
2. Şibhi fiil زيد فى الدار قائماً
3. mana fiildir. هذا زيد قائماً. gibi.

TEMYİZİN KISIMLARI (Temyizin tarifi ve amili nedir?)

1. Ya lafızda mezkur olan zattan ibhamiyeti kaldırır. Bu Müfret miktar, Adet, Vezin veya Keyl dir.
Bu durumda temyizın amili; ismi mübhem-i tām'dır

- Müfret miktara misal: امرد نورشع
- Vezn'e misal: رطل زيتاً
- Keyl'e misal: ارب نازفق gibi

2. Yada lafızda mukadder zattan ibhamiyeti kaldırır. Bu ya cümle veya şibhi cümle veya izafet olur.
Bu durumda temyizın amili; fiil, şibhi fiil veya mana fiildir.

- Cümleden ibhamiyetin kaldırıldığına misal: اسفن ديز باط
- Şibhi cümleye misal: زيد طيب أباً

- İzafete misal: املع هبيط ینبج ع: gibi.

MÜSTESNANIN İ'RABI (tarifi nedir?)

MÜSTESNANIN MENSUB OLDUĞU YERLER.

1. Tam Muceb kelimada sıfatın gayrı olan الـ dan sonra vaki olursa.
جاءنى القوم الا زیداً
2. Müstesna, müstesna minh üzerine takaddüm ettiği zaman.
جاءنى الا زیداً القوم
3. Müstesna İstisna-i munkatı olduğu zaman. ارام ح الـ دح رادلـا ىف ام
4. Müstesna لا ى كون .asrulo ikav arnos ned -لـ ىس -ما خلا -ما عدا -عدا -الـ خ
Bu dört maddede nasb vaciptir.

NASBIN CAİZ OLUP BEDELİN TERCİH EDİLDİĞİ YER.

- Gayrı muceb kelimada, müstesna minh mezkur olduğu halde الـ dan sonra vaki olan müstesnada nasb caiz ancak müstesna minh'den bedel muhtardır. ما فعلوه الا قليلاً او قليلاًً gibi.

MÜSTESNANIN, AMİLİN HASEBİ ÜZERE İ'RABLANMASI.

Gayrı muceb kelimada müstesna minh gayrı mezkur olduğu zaman.
ما ضربنى زیداً الا

TENBİH: Her ne zaman ki müstesna minh'in lafzından bedel caiz olmasa mahallinden bedel yapılır. ما جائنى
من احد الا زیداً gibi.

SIFAT KAÇ ÇEŞİTTİR? MEVSUFA TABİ OLDUĞU HUSUSLAR

- Sıfat ya Mevsufun haliyle hallenir ki bu on yerededir. Raf, Nasb, Cer, Maarife, Nekre, Müfret, Tensiye, Cemi, Müzekker, Müenneslikte.

- Yada Mevsufun Müteallığı nın haliyle hallenir ki bu da beş yeredir. Raf, Nasb, Cer, Maarife, Nekrelikte.

SIFATIN FAİDELERİ

- Nekrede Hususilik
- Marifede İzah
- Mücerret Sena veya Zem için kullanılır.
- Tekit için kullanılır.

TEKİD'İN KISIMLARI İki kısımdır.

1. Tekidi Lâfzî / Lafzın tekrarıyla olur. *ديز ديز ديز* ینئاج *gibi*.
2. Tekidi Manevî / Sayılı ve belli lafızlarla olur. *كلاها .ibig .lasim*: ف سجدة - ك له - صعاب - اك تع - اجمع - یدنه - مسفن. *الاملاذ كة ك لهم اجمعون .ibig*

BEDEL (tarifi nedir?)

Bedel dört çeşittir.

1. Bedeli Kül Minel Kül / *لخوخا ديز ینئاج* *gibi*.
2. Bedeli Baaz Minel Kül / *مسأر اديز تبروض* *gibi*.
3. Bedeli İştimal / *سلب زید ثوبه* *gibi*.
4. Bedeli Galat / *ارامح اديز تيأر* *gibi*.
- 5.

MECRURÂT

Mamül-ü Mecruru sayınız.

Cer alâmetleri nelerdir, ve nerelerde bulunurlar?

MEBNİ BAHSİ (tarifi nedir?)

(Lakapları: Zamme – Fetha – Kesre'dir.)

MEBNİ ASILLAR

- 1- Harf
- 2- Fiili Mazi
- 3- Emir bi gayrı Lam
- 4- Cümle

MEBNİ ARIZI LÂZIMLAR

Muzmerat: // ضربنى الى ضربهنَّ // اياى الى اياهنَّ // لى الى لهنَّ // انا الى هنَّ // ضربت الى ضربنَّ //

Esmā-i İşaret: اولاءك تتاكما تتاك - ذاكما - ذاك

Mevsulât: ائ من مما - ال ل تان - ال تى - ال ل ذان - ال ذى

Esmā-i Ef'al: Bazıları Emir manasındadır. رويد زيدا اى امهله gibi.

Bazıları Mazi manasındadır. هيهات زيد اى ب عد gibi.

Esvat: كل لفظ حكى به صوت او صوت به للبهام فالاول كغاق والثانى كتح

Mürekkebat: نسبت كخمسة عشر و بعلبك امه نيب سيل نيت مل ك نم مس ل ك

Bazı Zurf: 1- İzafetten kesilen zarflar. قبل وبعد gibi. 2- Mekan için olan حثي ve hem zaman hem mekan için olan اذا gibi. 3- Mazi için olan .ibig اذا

4 gibi . ائى - ائى - مئذ - مئذ - مئى - مئى

ZAMİRLER KAÇ ÇEŞİTTİR?

Beş çeşittir.

1. Zamiri Merfu Muttasıl. ضربت الى ضربن
2. Zamiri Merfu Munfasıl. انا الى هن
3. Zamiri Mensubu Muttasıl. ضربت الى ضربهن
4. Zamiri Mensubu Munfasıl. اياى الى اياهن
5. Zamiri Mecruru Muttasıl. لى الى لهن

ZAMİRİ MUTTASILIN ÖZÜRLENDİĞİ VE MUNFASILIN GETİRİLDİĞİ YERLERİ MİSALLERİYLE VE SEBEBLERİYLE BERABER SAYINIZ SAYINIZ

- Altı yerde zamiri muttasıl getirilemez. Bu sebeble munfasıl getirilir.

{ 1- Zamir amili üzerine takaddüm ederse munfasıl getirilir. Çünkü ittisal ahire olur. Misal: اياك ضربت gibi.

{ 2- Bir gaye sebebiyle fasıl yapıldığı zaman munfasıl getirilir. Çünkü infisal, ittisale zıttır. Misal: لكبرض ام
.ibig الا اذا

{ 3- Zamirin amili hafzedildiği zaman, zamir munfasıl getirilir. Çünkü ittisal için bir şey kalmamıştır. Misal: اياك والشر

{ 4- Amil manevî olursa zamir munfasıl getirilir. Çünkü lafzın manaya ittisali mümtenidir. Misal: انا زيد gibi.

{ 5- Amil harf olduğu halde zamir merfu olursa munfasıl getirilir. Çünkü merfu zamir harflere bitişmez.

Misal: ما انت قائما gibi.

{ 6- Başkasına ait olan sıfat, zamire isnat edilirse munfasıl getirilir. Çünkü munfasıl getirilmezse bazı durumlarda iltibas olur.

Misal: هه متبراض ديز دنه gibi.

ZAMİRİ FASIL NEDİR?

Zamiri fasıl, haberin sıfatla karıştırılmaması için, Mübteda ile Haber arasına giren Merfu Munfasıl Sığadır.

Yani **وه**.

Zamiri fasılın şartları: 1- Haberın Maarife olması. **زيد هو العالم** 2- **من** ile kullanılan ismi tafdil olması. **زيد هو افضل من عمرو** gibi.

NUNU VİKAYE NEDİR, HANGİ FİLLERE GETİRİLİR?

ZAMİRİ ŞAN VE ZAMİRİ KISSA NEDİR?

Cümleden önce gelen ve kendisinden sonraki cümle ile tefsir olunan gaip zamirdir. Müzekker ise 'Şan' denilir. **قل هو الله احد** gibi. Müennes ise 'Kissa' denilir. **لا تبصا فانها لا تتعم** gibi.

{ İSMİ İŞARET VE İSMİ MEVSÜLLERİ SAYINIZ. TARİFLERİNİ OKUYUNUZ.

{ ELİF-LAM'IN SILASI NEDİR?

الذی İLE HABER VERMEYİ ANLATINIZ VE MİSAL VERİNİZ.

MARİFELER

1. Muzmerat 2- Alem 3- Mübhemat 4- Muarraf Bil-Lam
- 5- Bunlardan birine muzaf olan 6- Muarraf bin-Nida.

ESMA-İ ADEDİN MÜMEYYİZLERİ

- 3 ten 10'a kadar Mecmuu Mecrur. **جائتي ثلاثة رجال**
- 11 den 99'a kadar Müfredi Mensub. **جائتي خمسة عشر رجلاً**
- **الف** ve tesniyesi olan (**الفان**) ve cemisi olan (**الوف**), **مئة** ve tesniyesinin temyizi Müfredi Mecrurdur. **جائتي الفان رجل** gibi.

İSMİ FAİLİN AMEL ETME ŞARTLARI

- Hal ve İstikbal manasında olacak.
- Sahibine(yani, müptedaya veya mevsufuna veya zil hale) veya hemze-i istifham'a veya harfi neff'ye itimat edecek.

جاء رجل ضارب اب وه **ibig**. -جاء الا ضارب اب وه -زيد د ضارب اب وه

ال فعل FiİL BAHSİ

ال فعل مادل على معنى فى ذ فسه مقترن ب احد الازمنة ال ثلاثة

FiİLE HAS OLAN ŞEYLER

قد سوف -س nin ve cezmedicilerin, sakın olduğu halde ta-i tenis'in katılması, فعلتْ nin ta'sı yani harekeli bariz zamiri merfu muttasılların katılması fiilin özelliklerindedir.

MUZARİYİ NASB EDENLER

ان -كى -لن -ان den sonra fiili muzari nasb olur.

“En” İN GİZLENDİĞİ YERLER:

تى اهل خدا يتح ترس. dan sonra. Fakat önüne ح ayev karalo ikikhat eli irazum iliif neleg isemilek تى hikaye yoluyla hal zamanı murat edilecek olursa o takdirde ح ibtita için olur ki muzari Raf okunur, منوچريال يتح نال ف ضررم. gibi. نى nin makablinin mabadına sebep olması vacip olur.

كى اسلمت لا دخل الجنة. den sonra. Lam den sonra.

وما كان الله ليعذبهم. dan sonra. Bu Lam menfi olan كان nin haberine nefyi tekit için gelen Lamdır.

ف den sonra. Bunun iki şartı vardır. 1- ف nin makablinin mabadına sebep olmasıdır. 2- ف den önce Emir, Nehiy, İstifham, Nefi, Temenni veya Arz'dan biri bulunmalıdır. فاكرمك gibi.

و dan sonra. Bununda iki şartı vardır. 1- و dan öncekinin و dan sorası ile zaman itibarıyla beraber olmasıdır. 2- ف için söylenen ikinci şarttır. رمكك او ينرز. gibi.

الى او تعطيتنى حقى لألزمك. Bu ان الى veya ان ان manasında olmak şartıyla muzariyi nasb eder. ان

MUZARİYİ CEZMEDENLER

ما متى -اين -حيثما -ذما -امهما -ان ve Mücazât Kelimeleri denilen ما متى -اين -حيثما -ذما -امهما -ان ve Mücazât Kelimeleri denilen ما متى -اين -حيثما -ذما -امهما -ان kelimeleri ile meczum olur. لم يلد و لم يولد. gibi.

Mucâzât kelimeleri iki fiile dahil olurlar. Bu fiiller Şart ve Ceza diye isimlendirilirler. Her zaman şart cezadan önce gelir. ان تزرنى ازرك. gibi.

İN MUKADDER OLUP MUZARİYİ CEZM ETTİĞİ YERLER

Emir'den sonra	زرنى اكرمك	takdiri: ان تزرنى اكرمك
Nehiy'den sonra	لا تفعل الشر يكن خيرا لك	takdiri: ان لم تفعله يكن خيرا لك
İstifham'dan sonra	هل عندكم ماء اشربته	takdiri: يكن عندكم ماء اشربته نا
Temenni'den sonra	ليت لى مالا أنفقته	takdiri: ان يكن لى مال أنفقته
Arz'dan sonra	الا تنزل تصب خيرا	takdiri: ان تنزل تصب خيرا

Buralarda in mukadder olması zikredilen şeylerden sonra gelen muzariye makablinin sebep olması kast edildiği zamandır.

MÜTEADDİ FİİL KAÇ ÇEŞİTTİR?

Üç çeşittir

- Bir mefule müteaddi olanlar ضرب
- İki mefule müteaddi olanlar علم-اعطى
- Üç mefule müteaddi olanlar اعلم-حدّث-اخبر-خبر-نبأ-انبأ-ارى -

EF'ÂLİ KULUB (tarifi nedir?) لوب اف عال الاق

وخذت-رايت-علمت-زعمت-خذت-حسدبت-ظننت

Bu fiillerin Efali Kulub diye isimlendirilmelerinin sebebi, sâdır olmalarında zahiri olan azalara ihtiyaç duyulmayıp akıl kuvveti ile sâdır olmalarıdır.

- Bunlar Cümle-i İsmiyye üzerine dahil olurlar.
 - Verilen haberin zan mı yoksa kesin mi olduğunu beyan için gelirler.
 - İsim Cümlesinin her iki cüzünü meful almakla nasb ederler.
 - Mefullerinden biri zikredilince diğerinin de zikri vacib olur.
 - Mefullerini tevassut ederlerse veya muahhar olurlarsa İlğa caiz olur.
- زيدُ عالمٌ ظننت - زيدٌ ظننت عالمٌ gibi.
- İstifhamdan, Nefiden, ve ibtida lam'ından sonra vaki olurlarsa Tâlik edilirler. علمت أزيدُ عندك ام عمرو. gibi.

TENBÎH: الالا غاء İlğa; Hem lafzen hem de manen amelin iptali demektir.

ال تعلق Tâlik; Sadece lafzen amelin iptalidir.

EF'ÂLİ NÂKISA (tarifi nedir?) اف عال الا ناقصة

Nakıs Fiiller, failin bir sıfatı taşıdığını sabitleştirmek için vaz edilmişlerdir.

Bunlar : صار - ناك - أصبح - أمسى - أضحت - أضحى - أمسى - أصبح - صار - ناك : مادام - ما برح - ما ف تئ - ما نك - ما زال - راح - عدا - عاد - أض - بات - أضحى - أمسى - أصبح - صار - ناك : fiilleridir.

- Nakıs fiiller, Mübteda Haber üzerine dahil olurlar.
- Kendi manalarının hükmünü habere taşırlar.
- Raf ettiklerini isim, nasb ettiklerini haber alırlar.
- Haberlerinin isimleri üzerine takdimleri caizdir.

كان زيدٌ قائماً - كان الله عليماً حكيماً

EF'ÂLİ MUKÂREBE (tarifi nedir?) اف عال الامقاربة

او شك - طوق - أخذ - جعل - كرب - كاد - عسى

Hakikatte bunlarda Nakıs fiillerdendir. Bunları sıkan ub ,susuh mihüm ne nariya nednirelşedrak ev كان fiillerin haberlerini meydana getiren kısım daima Muzari bir fiil cümlesi olmasıdır. Halbuki gerek ن ve kardeşlerinin gerekse نك ve kardeşlerinin haberleri Muzari bir fiil cümlesi olabileceği gibi müfret, Şibhi cümle, isim cümlesi veya maziyle başlayan fiil cümlesi olabilir.

Bunlar cümledeki manaları itibariyle üç sınıftırlar.

1. Ef'âli Mukârebe: Yaklaşma manasında olan nakıs fiiller كرب - يوشك \ اوشك - يكاو - اكاو gibi.
2. Ef'âli Recâ: Umut -Ümit manasında olan nakıs fiiller اخلوق - حرى - يسع
3. Ef'âli Şurû' Başlama manasında olan nakıs fiiller هبّ - علق - طفق - أنشأ - جعل - شرع - بدأ - اخذ gibi.

فعل ال التعجب TAACCÛB FİİLLERİ

- Taaccübün inşası için vaz edilmişlerdir.
- İki sigası vardır. 1- ما فعله - 2- افعل به
- Gayrı mutasarrıftırlar.
- Ancak ismi tafdilin bina edildiği fiillerden bina edilirler, çünkü tekit ve mübalağa hususunda ismi tafdil gibidirler.

افعال المدح والذمّ MEDİH VE ZEM FİLLERİ

Bunların meşhurları بيءس ve نغم kelimeleridir. Ayrıca - حيدًا - ساء kelimeleri de bu kısımdandır Medih ve Zemm'in inşası için vaz olunmuşlardır.

بيءس ve نغم nin amel etme şartı, Failin Lam ile Marife olmasıdır.

ذعم الرجل زيد

Veya Fail Lam ile Marife olan bir kelimeye muzaf olmalıdır. ذي لرجل ابحاص معن

Veya fail mensub bir nekre ile temyiz edilmiş zamir olmalıdır. ذعم رجلاى ذعم هو رجلا

Veya fail olan zamir ما lâfzı ile temyiz edilir. فجعما هى gibi. Bu ذعم شيا هى demektir.

Failden sonra gelen mahsusun Bil Medih veya Zemm'dir. ذعم الرجل زيد gibi.

Bazen Mahsus öne geçer ذعم الرجل زيد gibi.

Mahsus Mübtedadır, kendisinden önce gelen ise haberdir.

Fail ile Mahsus birbirlerine mutabakat ederler.

– ناديزلا اذبح - dan sonra Mahsus vardır. اذ fiilinin faili ح بدأ . اذ lafzında değişiklik olmaz. هند –الزيدون gibi.

HARFLER: الحروف

مادل على معنى فى غيره

HARFİ CERLER الحروف الجارة

Fiil veya fiil manasında olan şeyi kendilerinden sonra gelen isme ulaştırmak için vaz edilen harflerdir.

Bunlar meşhur kavle göre yirmi tanedir.

ك يمه لولا - عدا - خلا - منذ - حاش - زاء - او - القسم - حاش - حتى - ك - فى - لام - على - عن - الى - من - ب - harfleridir.

- گیب دیذب تررم . یا hakikidir. یا يزيد داء . yada mecazidir. İlsak içindir. ب
- من أدیْب ادیتْبی . ridniçi aditbı . rulo adnakem aY . (kafittı liB) سرت من ال بصره ibig , rulo adnakem aYev , صمت من يوم الجمعة . (Küfelilere göredir) gibi.
- یل ibig . اتقوا لصيام الى الل . Zamanda olur gibi. خرجت الى السوق Mekanda olur İntiha-İ Gaye içindir. الى
- گیب اخذتْ عنه العلم ve رميت السهم عن القوس . Bu'ud ve Mucavezet içindir. عن
- گیب او اجد على النار هدى ve وعلى الفلك . İstilâ' içindir. على
- خرجت لمخافتك . ibig . ve لام lil'aT niçi rulo . ضربت ل لتأديب
- والناخات فى الصدق . ibig . الكوز الماء فى فى ridniçi teyifraZ .
- گیب دسالك ديز . Teşbih içindir. ك
- الالى eli ح تى ralkraf ikadisara : 1. ح تى rulo rihaz imsi kacna ururceM . الالى . ahitni
- الالى ridliğed traş ub ad . ridliğed traş ub ad . nın mabadinin makabline dahil olması şarttır. 2. ح تى nın Mecruru zamirde olabilir. . ibig .
- ک رب Asıl itibarıyla taklil (azlık) için vaz olunmuş ise de daha sonra teksir (çokluk) manasında isti'mâli çok ulunca hakikata takarrub etmiştir. Hatta mana-yı taklil'de isti'mali o kadar kalil'dir ki karineye muhtaç mecaz gibi olmuştur.
- İsmi zahir'e mahsustur. İsti'mali çok olduğundan fiili daima mahzuftur.
- Lafza Celâle mahsustur. زاء القسم
- حاش İstisna içindir. İki vecih üzere isti'mal olunur. 1- harfi cer olarak. 2- fiil olarak.
- منذ ev منذ . Zamanı Mazi'de نماناسındadırlار. İki vecih üzere isti'mal olunurlar. 1- harfi cer olarak. 2- isim olarak.
- ح خلا ve 1 . ralrunulo lam'itsi erezü hıcev ikı . ridniçi ansitsi ad ralnuB - عدا Harfi cer olarak 2- Fiil olarak Nasb ameli yaparlar.
- لولا Bu her zaman değil bilakis kendisine zamir muttasıl olursa Harfi cer'dir.

- Ta'lıl manasındır ve ancak kendisine Ma-i İstifhamiye dahil olursa cer eder. مميك gibi.

Tenbih: Ma-i İstifhamiye üzerine harfi cer dahil olursa Ma'nın Elif'i hazfolunur. Sebebi: Ma-i Mevsul'e ve Ma-i Mevsuf'e karışmasının diyedir.

- Bu Terecci (Ümit) manasındadır. Ancak Harfi Cer olması Müttetekun Aleyh olmayıp ŞAZ'dır. Cer etmesi sadece Ukayl lugatındadır.

الاحروف المشد بة بال فعل FİİLE BENZEYEN HARFLER

لعل ـ ليت ـ كن ـ كأن ـ أن ـ إن

- Hariç, bu kelimeler için sadrı kelimedir.
- Bu harflere 'i Kaffe dahil olur, bu sebeple amelden kesilirler. إنما زيد قائم gibi. Böylelikle bu harfler fiil üzerine de dahil olurlar. إنما ضرب زيد gibi.

ان MADDESİNİN MEKSUR OKUNDUĞU YERLER

1. İbtida-i Kelamda إن زيدا قائم
2. Kasemin cevabında والله إن زيدا قائم
3. Sıla makamında وأتيناها من الكؤوز ما إن مفاتحه
4. İsmi Ayn'dan haber makamında قائم زيد إنه
5. Haberine Lam-ı İbtida dahil olan cümle makamında علمت إن زيدا لقائم
6. Zan manasında olmayan 'kavil'maddesinden sonra فقل إن الله تعالى واحد
7. Hatta'yı İbtidaiyye'den sonra أتقول ذلك حتى إن زيدا يقوله
8. Tasdik harflerinden sonra عم إن زيدا قائم
9. İftitah harflerinden sonra ألا إن زيدا قائم
10. Vav-ı Haliye'den sonra نوه الكل نون مؤملا نم اقيرف نإو gibi.

ان MADDESİNİN MEFTUH OKUNDUĞU YERLER

1. Fail makamında بلغنى أنك قائم
2. Meful makamında علمت أن زيدا قائم
3. Mübteda makamında عندي أنك قائم
4. Muzafun İleyh makamında اجلس حيث أن زيدا جالس
5. ل و ل و أنك قائم ل كان كذا
6. ل و لا ل و أنك ذاهب ل كان كذا
7. Ma-i Mastariyye-i Tevkitiyye'den sonra اجلس ما أن زيدا قائم
8. Harfi cerlerden sonra عجبث من أنك قائم

9. Hatta- i Atıfa'dan sonra عَرَفْتُ أُمُورَكَ حَتَّى أَنْكَ صَالِحٌ
10. ما رَأَيْتَهُ مَذَّ أَنْكَ قَاءَمٌ مَذَّ ve مَذَّ den sonra gibi.

ان MADDESİNİN MEKSUR ve MEFTUH OKUNMASININ CAİZ OLDUĞU YERLER

1. Fa-i Cezaiyye'den sonra vaki olduğunda فَأَيْنِي أَكْرَمُهُ مَنْ يَكْرَمُنِي
2. İza-i Müfaca'e'den sonra vaki olduğunda مَنْ يُكْرَمُنِي إِذَا أَيْنِي أَكْرَمُهُ gibi.

ال حروف العاطفة İRELFRAH FITA

Atıf lugatte meylettirmek demektir. Bu harfler matufu matufun aleyh'e meylettirdiğinden Atıf harfleri denilmiştir.

Bunlar

harfleridir. لَكُنْ بِلْ - لا - ام - إما - او - حتى - ثم - ف - و

حروف التنبيه TENBİH (UYARMA) HARFLERİ

Harfleridir. هـ - أما - إلا

gibi. هـ - أما زيدٌ قاءَمٌ - إلا زيدٌ قاءَمٌ

NİDA HARFLERİ

harfleridir. أ - ای - هـ یا - یا - یا

یا Hem uzak hem yakın için kullanılır.

یا ev یا هـ یا niçi kazU ralınluk.

ای nıkaY niçi ridniç.

أ ad nıkaY niçi ridniç.

حروف الإيجاب İCAB HARFLERİ

kelimeleridir. إن - خَيْرٌ - أَجَلٌ - إِي - بَلَى - نَعَمْ

عم = K isemileK nednisidnek ecnö neçeg iyeş od ralur.

بلى = K isemileK iyfen tebsüm kampay niçi ridniç.

إي = Kelimesi istifhamdan sonra isbat içindir. Ve kendisine kasem lazımdır.

إن Kelimeleri haber vereni tasdik etmek içindir. إن - خَيْرٌ - أَجَلٌ

حروف الزيادة ZAİD HARFLER

Harfleridir. ل - ب - مِنْ - لا - ما - أَنْ - إِنَّ

ما إِنَّ رَأَيْتُ زَيْدًا - Harfi Ma-i Nafiye ile beraber nefyi tekit için ziyade edilir. - إِنَّ

والله أن لو قام . Ve ول ile kasem arasında ziyade edilir. فلما أن جاء البشيرُ. Harfi لما - أن زيْدُ قمتُ gibi.

متى ما تذهبُ أذهبُ . ve متى ile ziyade edilir. إذا ما تخرجُ أخرجُ . Harfi إذا - ما

دُولا عمرو يُزي من أجم . لا - Kelimesi nefiden sonra olan atıf vav-ı ile beraber ziyade edilir. غير المغضوب عليهم ولا الضالين . Ve En-i Mastariye'den sonra ziyade edilir. ال نأ كعزم ام . gibi. ت سجد

TEFSİR HARFLERİ

1. جاءنى زيد دى ابوك = ibig. أى
2. و نادينه أن يا إبراهيم . gibi. Kaviil manası olan fiilden sonra gelir. = أن

MASTAR HARFLERİ

حروف المصدر Harfleridir. أن - أن - ما

كجورخ demektir. اعجبني أن خرجتُ . Harfleri fiile mahsusturlar. ve ما

كعمايق ينبجع . gibi. اعجبني أنك قائم . Isim cümlesine mahsustur. أن

TEŞVİK HARFLERİ

حروف التحضيض Kelimeleridir. Bu kelimeler için sadrı kelam vardır. هلا - لوما - لولا - ألا - هلا

İFRAH (AMRİTŞALKAY) BİRKAT EV (İTNELKEB) UKKAVET حرف التوقع

قد Harfidir. Muzari fiilde tahkik manasıyla beraber taklil manasını ifade etmek için gelir. قدصي دق بونكلا ن . gibi.

Mazide takrib manası verir. قالصلا تمامق دق . gibi.

İSTİFHAM HARFLERİ

İstifham için iki harf vardır. Hemze ve له harfi.

Bunlar için sadrı kelam vardır.

ŞART HARFLERİ

Harfleridir. Bunlar için sadrı kelam vardır. إنما لو - إن

MEN VE ZECR HARFİ

كلا Lafzıdır. Mesala bir şahsa فلانٌ يُبغضُكَ dediğın zaman, o kişi de sana ret olarak لا der. Yani senin dediğın gibi değıl demek ister.

Bazen de حقاً manasında gelir. إن لم يطغى نإلك gibi.

تاء ال تأذ يس TE'NİS TA'SI

Sakin olan te'nis ta'sı müsnedin ileyhin müennesliğini ifade için mazi fiiline katılır.

Şayet müsnedin ileyh müennesi gayri hakiki olan ismi zahir olursa Ta-i Te'nis'i getirme hususunda muhayyersin.

TENVİN

Beş kısımdır.

1. Tenvini Temekkün: Bir ismin mureblikte kökleştiğini ifade eder.
2. Tenvini Tenkir: Nekre ile Marifenin arasını ayırır.
3. Tenvini Ivaz: Muzafun İleyh'ten ivaz olarak gelir.
4. Tenvini Mukabele: Cemi Müzekker Salimin Nununa mukabil getirilir.
5. Tenvini Terennüm: Şiirleri güzelleştirmek içindir.

تَمَّتْ بِعَوْنِ اللَّهِ تَعَالَى